Viite: Ympäristövaliokunnan lausuntopyyntö asiasta O 47/2025 vp

Sahateollisuuden lausunto luonnonarvomarkkinan kehityksestä

Pyydettynä lausuntona Sahateollisuus ry toteaa seuraavaa:

1. Yleistä

Sahateollisuus ry pitää tärkeänä, että luonnonarvomarkkinoita kehitetään tavalla, joka vahvistaa luonnon monimuotoisuutta tukien samalla myös metsätalouden ja puunjalostuksen toimintaedellytyksiä. Peruslähtökohtana tulee olla, että Suomen metsiä ei tule käyttää muiden maiden yritysten aiheuttamien haittojen kompensointiin. Lisäksi lieventämishierarkian on oltava keskeinen periaate, jossa haittoja luonnolle tulee ensisijaisesti välttää, sen jälkeen minimoida ja vasta viimeisenä keinona hyvittää.

Sahateollisuus ry korostaa, että luontohyvitykset tulee kohdentaa puuntuotannollisesti vähämerkityksellisille alueille, jolloin järjestelmä vahvistaa luontoarvoja ilman, että metsätalouden toimintaedellytykset heikkenevät. Näin monimuotoisuuden vahvistaminen ja metsien puuntuotanto voidaan sovittaa yhteen kestävällä ja tasapainoisella tavalla.

Luonnonarvomarkkinoihin liittyy myös samoja riskejä kuin vapaaehtoisiin hiilimarkkinoihin. Molemmissa markkinoissa on olennaista varmistaa, että toimenpiteet ovat lisäisiä, todennettavia ja pysyviä, jotta niihin kohdistuva luottamus säilyy. Ilman selkeitä pelisääntöjä, läpinäkyvää seurantaa ja luotettavia väittämien periaatteita on vaarana, että markkinoiden uskottavuus ja ympäristövaikutukset jäävät heikoiksi.

2. Suomen metsiä ei tule käyttää muiden maiden luontohaittojen kompensointiin

Sahateollisuus ry näkee ehdottomana, että luonnonarvomarkkinoita ei tule käyttää korvaamaan muiden maiden luonnolle aiheuttamia haittoja, vaan toimet on toteutettava kansallisesti ja paikalliset olosuhteet huomioiden. Tämä lähestymistapa tukee luonnonhoidon vaikuttavuutta ja varmistaa, että vastuu haitoista säilyy niiden aiheuttajamaassa.

Muiden maiden aiheuttamien luontohaittojen kompensointi Suomen alueella voisi heikentää puuta jalostavan teollisuuden kilpailukykyä ja vääristää markkinoita siirtämällä luontopolitiikan kustannuksia suhteettomasti Suomen metsäsektorin kannettavaksi. Suomen metsiä ei tule käyttää muiden jäsenvaltioiden luontotavoitteiden saavuttamisen välineenä, vaan metsien käyttö tulee säilyttää osana kansallista metsäpolitiikkaa.

3. Lieventämishierarkian tulee olla pääroolissa

Sahateollisuus näkee ehdottomana, että lieventämishierarkia on luonnonarvomarkkinoiden vähimmäisvaatimus. Haittoja luonnolle tulee ensisijaisesti välttää, sen jälkeen minimoida ja vasta viimeisenä keinona hyvittää. Tämä kannustaa yrityksiä aidosti vähentämään luontohaittaa omassa arvoketjussaan.

Lieventämishierarkian johdonmukainen soveltaminen on myös tärkeää markkinoiden uskottavuuden ja oikeudenmukaisuuden kannalta. Se varmistaa, että luontoarvomarkkinoita ei käytetä ensisijaisesti korvauskeinona, vaan välttämättömien haittojen parantamisen välineenä. Näin järjestelmä tukee parhaiten Suomen tavoitteita ja ehkäisee sellaisten mallien syntymistä, joissa kompensaatio korvaisi vastuullisen toiminnan.

4. Luonnonarvomarkkinoiden tulee kohdentua puuntuotannollisesti vähämerkityksisille alueille

Sahateollisuus ry korostaa, että luonnonarvomarkkinoiden toimenpiteet tulee kohdentaa ensisijaisesti puuntuotannon kannalta vähämerkityksisille alueille. Näin voidaan vahvistaa luonnon monimuotoisuutta ja luontoarvoja ilman, että metsätalouden ja puunjalostuksen toimintaedellytykset heikkenevät.

Luonnonarvomarkkinoita kehitettäessä on tärkeää tunnistaa, että metsätalous jo itsessään edistää monimuotoisuudelle tärkeitä rakennepiirteitä. Luonnonarvomarkkinoiden tulee siten täydentää ja tukea tätä työtä, ei korvata sitä.

Markkinoiden toimenpiteet tulisi näin kohdentaa erityisesti sellaisille kohteille ja alueille, joihin metsätalous ei tavanomaisesti ulotu tai joissa luonnontilan parantaminen edellyttää useiden eri sektoreiden yhteistyötä. Näitä voivat olla esimerkiksi puuntuotannollisesti vähämerkityksellisten soiden ennallistaminen, vesistöjen ja valuma-alueiden tilaa parantavat toimet sekä vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelu. Tällaiset toimet tukevat luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemien toimintakykyä ilman, että ne heikentävät metsätalouden toimintaedellytyksiä.

5. Luonnonarvomarkkinoille samoja periaatteita kuin vapaaehtoisilla hiilimarkkinoilla

Luonnonarvomarkkinoiden kehittämisessä tulisi soveltaa vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden tapaan selkeää tuki- ja kumoutumisväittämien jaottelua. Tämä jaottelu lisää avoimuutta ja uskottavuutta markkinoihin sekä ehkäisee virheellisiä väittämiä luonnonarvojen kompensoinnista.

On olennaista arvioida, mitkä toimenpiteet ovat jo Suomelle velvoittavia EU-lainsäädännön kautta, ja mitkä toimet ovat aidosti lisäisiä näihin velvoitteisiin nähden. Erityisen tärkeää on, että kaksoislaskenta vältetään myös luonnonarvomarkkinoilla. Samoja hyötyjä ei tule kirjata useaan kertaan eri mekanismeihin tai raportointijärjestelmiin.

Luonnonarvomarkkinoiden vaikuttavuus edellyttää, että toimenpiteiden lisäisyys ja pysyvyys voidaan todennettavasti osoittaa. Samalla on tunnistettava ja hallittava ne riskit, jotka voivat heikentää toimien monimuotoisuusvaikutusten pysyvyyttä. Tällaisia riskejä voivat olla esimerkiksi ennallistettujen lehtojen kuusettuminen, paahderinteiden vesakoituminen, turvemaiden patorakenteiden rikkoontuminen sekä suojelualueille osuvat metsätuhot. Näiden riskien ennakointi ja hallinta on välttämätöntä, jotta toimenpiteet tukevat uskottavasti ja pitkäjänteisesti luonnon monimuotoisuuden vahvistamista.

Helsingissä 20.10.2025,

Jimi Rajajärvi, Sahateollisuus Ry

jimi.rajajarvi@sahateollisuus.com puh 050 470 5481